Söndag 16 november 2025
Pris mån–tors 42 kr, fre–sön 49 kr

Sedan 1884

Svenska Dagbladet

Konsten att vara människa

■ **Recension** ”Litteraturen vittnar om hur det är att vara människa. Det kan maskinen aldrig göra åt oss.” SvD:s Måns Wadensjö läser ”Skriva med AI”.
Kulturmagasinet | Sid 18–19

■ **Intervju** Leif Andrée: ”Man ska inte skämmas för att man mår dåligt.” **Kulturmagasinet | Sid 8–13**

Foto: Michael Dwyer/AP, Staffan Löwstedt

32

medaljer i OS, VM och EM tog Carolina Klüft, Stefan Holm och Kajsa Bergqvist tillsammans under sina karriärer. Alla tre tilldelades också Bragdguldet.
Sport | Sid 38–39

Bussolyckan på Valhallavägen

Saga Wolinder lägger blommor vid olycksplatsen på Östermalm i Stockholm tillsammans med sin pappa Hannes. Foto: Yvonne Åsell

Många ville hedra de omkomna i bussolyckan

■ Under lördagen besökte många människor olycksplatsen för att lägga ner blommor, samtidigt som vittnesmål skildrade de kaotiska minuterna efter kraschen. ”Allt var så overkligt”, säger ett vittne till SvD. **Nyheter | Sid 8–11**

Oenighet i KD om hetslagstiftningen

Alice Teodorescu Måwe är en av flera kristdemokrater som vill se en hårdare linje från staten kring aktivisters ramsor vid Palestinademonstrationer.

– Man kan inte ha en hetslagstiftning och konsekvent låta antisemitismen passera. Det är hyckleri, säger hon.

■ **Nyheter | Sid 12**

Ministern jublar över Gripenaffären

”Det här kommer att innebära nya jobb i Sverige och utökade skatteintäkter”, säger utrikeshandelsminister Benjamin Dousa om att Colombia köper 17 Gripenplan i en affär värd omkring 34 miljarder kronor.

■ **Nyheter | Sid 16**

Foto: Joakim Ståhl

Buretu på Fiji är en av platser som drabbats hårdast av klimatförändringarna: ”Här brukade det vara torrt. Den här bäcken ska inte finnas här”, säger Jekope Raisua.

Byn svämmar över två gånger per dag

I tusentals år har havet varit deras levebröd. Nu befinner sig Fijis invånare i kamp mot vattnet, som snart kan sluka deras hem.

■ **Nyheter | Sid 20–24**

Kontakta SvD
www.SvD.se

■ **Chefredaktör, vd och ansvarig utgivare** Lisa Irenius ■ **Politisk chefredaktör** Tove Lifvendahl ■ **Redaktionschefer och stf ansvariga utgivare** Erik Hedtjärn, Viktor Ander ■ **E-post** fornamn.efternamn@svd.se
■ **Växel/Kundservice** 08-618 02 20 SvD.se/kundservice ■ **Postadress** SvD, 105 17 Stockholm ■ **Besöksadress** Kungsbron 13, Stockholm ■ **Ny prenumeration** 08-618 02 20, SvD.se/prenumerera
■ **ANNONSERA Företag** annonsbokning@svd.se ■ **Privatannonser** privatannonser@svd.se ■ **Tipsa SvD** SvD.se/tipsa ■ **Tryck** Bold Printing Stockholm, Jönköping, Malmö
© 2025

Resor

4 goda skäl att resa söderut i Tjeckien

Med nya nattåg, stjärnkockar på slott och glittrande julmarknader tar Tjeckiens sydligaste hörn plats på resekartan. Detta är våra favoriter i Södra Mähren.

Text: Jan Ekholm

Södra Mähren är känt för sin natur och sina viner.
Foto: Jan Brettschneider

Julstämning och nya tåglinjer

Tjeckien är så mycket mer än Prag, och när promenaderna över Karlsbron kan räknas tvåsiffrigt är det dags att bege sig söderut – till Södra Mähren. Regionen, känd för sin natur, kultur och gastronomi, är full av vingårdar och medeltida småstäder som passar perfekt för en weekendresa. Basen under helgen är Tjeckiens andrastad Brno, som om en vecka tänder alla ljusslingor och blir ett gnistrande vinterparadis. Stadens julmarknader brukar räknas till Europas bästa.

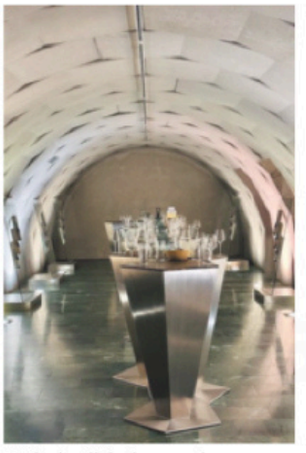
Den som hellre åker i vår kan se fram emot den nya nattågsförbindelsen mellan Köpenhamn och Prag som startar i maj. Från den tjeckiska huvudstaden når man sedan Brno på under tre timmar – och därifrån är det nära till både småstäder och vinregioner.

Stjärnkocken på slottet

Södra Mährens kök är en spännande smältdegel av traditioner, innovationer och lokala råvaror. Här finns allt från rustika lantkrogar till moderna bistroer, samt en och annan finkrog. Regionens största kockstjärna är Otto Vašák från restaurang Essens som nyligen tilldelades en Best Chef Award. I ett slott i Hlohovec serverar han en sexrätters jord-till-bord-meny som har goda chanser att få en Michelinstjärna när den franska krogguiden presenterar sin första tjeckiska guide nästa månad. *essensrestaurant.cz*

Otto Vašák hoppas på Michelinstjärna. Foto: Pressbild

Underjordisk vinprovning.
Foto: Pressbild

Vin med karaktär

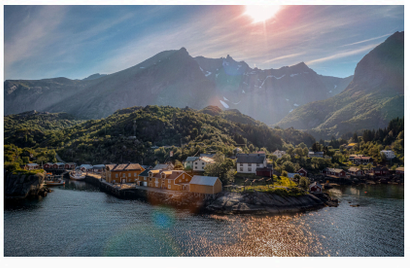
Södra Mähren är de tjeckiska vinernas hjärta. Här görs 90 procent av landets viner – med riesling, pinot noir och veltlínské zelené som favoriterna – och många av gårdarna erbjuder provningar. Perfekta förutsättningar för en vinrutt, med andra ord. Två utmärkta stopp är vingården Bzenec i byn med samma namn, som 1876 tillverkade landets första mousserande vin, samt den betydligt nyare vingården Gotberg i Popice. Sedan starten 2010 har de vunnit många internationella priser och provningarna äger rum i ett diamantformat underjordiskt rum. *zameckevinarstvi.cz, gotberg.cz*

En god natts sömn

Sugen på en övernattning bland druvodlingarna? Då är vinmakaren Vinarskys pensionat André i byn Velké Pavlovice ett bra val. I det lilla boendet med 20 rum finns bland annat ett spa, en restaurang och en vinbutik, och den som vill kan boka en tur i de historiska källarvalven. Önskas en mer urban inramning har Brno ett stort utbud av hotell. Vår favorit är art déco-bakelsen Grandezza Hotel som blickat ut över Zelný torget i närmare 130 år. Onyxsviten, högst upp byggnadens torn, har enligt egen utsago stans bästa utsikt. *slechtitelka.cz, grandezzahotel.com*

Historiskt boende i Brno.
Foto: Pressbild

Det händer mycket i nordnorska byn Nusfjord.
Foto: Pressbild

Fotografiska flyttar till Lofoten

Fotografiska är inte enbart ett storstadsmuseum. 20 mars inviger den svenska museikedjan en halvårslång utställning i fiskebyn Nusfjord i Lofoten. I samarbete med Nusfjord Village & Resort visas verk av prisade fotografer som Rinko Kawauchi och Elizaveta Porodina, med ambitionen att skapa en mötesplats mellan konst, natur och Arktis ljus. Samtidigt passar Fotografiska på att fira 15-årsjubileum, med evenemang som knyter samman konst, mat och nordnorsk gästfrihet.

Nusfjord lockar även med dramatisk natur, utflykter med fiskebåtar och boende i Nusfjord Villages renoverade fiskarstugor från 1800-talet. Hotellet har också blivit känt för sin gastronomi och sina många kocksamarbeten. Senare i vår gör bland annat Niklas Ekstedt ett gästspel. *nusfjord.com* SvD

Fotografiska flyttar till Lofoten

Fotografiska är inte enbart ett storstadsmuseum. 20 mars inviger den svenska museikedjan en halvårslång utställning i fiskebyn Nusfjord i Lofoten. I samarbete med Nusfjord Village & Resort visas verk av prisade fotografer som Rinko Kawauchi och Elizaveta Porodina, med ambitionen att skapa en mötesplats mellan konst, natur och Arktis ljus. Samtidigt passar Fotografiska på att fira 15-årsjubileum, med evenemang som knyter samman konst, mat och nordnorsk gästfrihet.

Nusfjord lockar även med dramatisk natur, utflykter med fiskebåtar och boende i Nusfjord Villages renoverade fiskarstugor från 1800-talet. Hotellet har också blivit känt för sin gastronomi och sina många kocksamarbeten. Senare i vår gör bland annat Niklas Ekstedt ett gästspel. *nusfjord.com* SvD

Efterlängtad ljusglimt i nattågens mörker

Samtidigt som flera europeiska

sbb.ch SvD

I vår kan vi åka nattåg till Basel.
Foto: Pascal Feig

29

iljoner passagerare har
opskattningsvis varit
randsatta på en flygplats
nder minst en natt under
24, enligt AirAdvisor.
De som befann sig på JFK
lew York betalade
enomsnitt 3 095 kronor
r förnödenheter som mat,
tten, toalettartiklar och
tell, vilket gör flygplatsen
I dyrast att bli strandsatt
, följt av LAX och Zürich.
Billigast är Delhi, där
mma förnödenheter kos-
r i genomsnitt 237 kro-
nor.

SvD

kvd creative